

4. Sager, J. C., & McFarlane, J. C. (1987). *Radiation guidelines for optimizing greenhouse lighting* (NASA Technical Memorandum 102299). National Aeronautics and Space Administration.

Abstract. The paper examines the importance of greenhouse technologies and the use of phytolamps for growing crops in the post-war recovery. The impact of artificial lighting on plant growth and yield is analyzed. Particular attention is paid to the effectiveness of using phytolamps to ensure stable food production and the development of the agricultural sector in conditions of limited resources.

Keywords: greenhouses, phytolamps, yield, post-war recovery, agricultural sector, artificial lighting, agriculture, plant growing.

УДК 633.861

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-53

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ШАФРАНОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Серафим С.С., аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

Манушкіна Т.М., канд. с.-г. наук, доцентка

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0001-5843-271X>

Анотація. У роботі розглянуто сучасний стан та перспективи розвитку шафранового бізнесу в Україні. Проаналізовано основні переваги вирощування *Crocus sativus* в природно-кліматичних умовах України, економічну доцільність, проблеми збуту та необхідність сертифікації. Запропоновано шляхи подолання існуючих бар'єрів та окреслено потенціал експорту українського шафрану на міжнародні ринки. Робота спрямована на підвищення інтересу до нішевих високорентабельних культур серед фермерів.

Ключові слова: *Crocus sativus*, агробізнес, експорт, сертифікація, нішеві культури, економічна ефективність, зміни клімату, стале сільське господарство.

Шафран (*Crocus sativus* L.) є однією з найдорожчих спецій у світі, що обумовлює значний інтерес до його вирощування. В Україні, завдяки сприятливим кліматичним умовам, ця культура має потенціал для розвитку, проте залишається малопоширеною [1, 2]. Важливим фактором для її популяризації є підвищення обізнаності аграріїв та розширення інвестиційних можливостей.

Метою даного дослідження є аналіз перспектив розвитку шафранового бізнесу в Україні та визначення ключових чинників, що впливають на його ефективність.

Стан та динаміка ринку шафрану.

Світовий ринок шафрану демонструє стабільне зростання, основними виробниками є Іран, Іспанія, Індія та Греція. Україна лише починає формувати власний сегмент цього ринку. Попит на шафран зростає не лише серед споживачів, а й у фармацевтичній, косметологічній та харчовій промисловості. Разом із цим важливо враховувати, що збут продукції потребує сертифікації та відповідності міжнародним стандартам.

Ключові переваги вирощування шафрану в Україні:

- Сприятливий клімат, особливо в південних регіонах країни;
- Висока рентабельність виробництва;
- Можливість виходу на міжнародні ринки;
- Відносна невибагливість культури до ґрунтових умов;
- Зростання попиту на органічні та нішеві продукти [3].

Основні виклики та шляхи їх подолання. Більшість аграріїв не мають достатньо інформації про технологію вирощування шафрану. Рішенням є проведення навчальних програм, створення дорадчих центрів і залучення консультантів.

Також істотною проблемою є висока вартість садивного матеріалу. Початкові інвестиції можуть бути значними, проте їх можна зменшити за рахунок поступового розширення плантацій шляхом самостійного розмноження бульбоцибулин. Державні дотації та кредитні програми для малих фермерів також можуть допомогти знизити фінансові навантаження.

Наразі українські виробники мають труднощі з реалізацією шафрану через відсутність розвиненої інфраструктури збуту. Вирішенням може стати створення кооперативів, розвиток онлайн-продажів, співпраця з ресторанами та фармацевтичними компаніями.

Український шафран може бути конкурентоспроможним з великими світовими виробниками завдяки екологічно чистому вирощуванню, відносно низькій собівартості та індивідуальному підходу до споживачів. Для виходу на світові ринки українським виробникам необхідно отримати сертифікати відповідності (ISO 3632, органічна сертифікація), що потребує додаткових витрат і часу [2].

Перспективи експорту. Завдяки високій якості українського шафрану, існує потенціал для експорту до Європи, США та Близького Сходу. Основні вимоги для виходу на міжнародний ринок – відповідність стандартам ISO 3632, наявність сертифікатів органічного виробництва та ефективна маркетингова стратегія. Українські виробники можуть скористатися підтримкою державних програм експорту та грантових ініціатив.

Висновки. Шафрановий бізнес в Україні має значний потенціал для розвитку. З урахуванням світових тенденцій, інвестиції у вирощування шафрану можуть стати вигідною нішею для малих і середніх фермерських господарств. Для успішного розвитку галузі необхідно створити ефективну систему навчання виробників, розвивати інфраструктуру збуту, підтримувати експортоорієнтоване виробництво та залучати інвестиції. Додатково, впровадження сучасних методів вирощування та маркетингових стратегій сприятиме зміцненню позицій України на світовому ринку шафрану.

Список використаної літератури

1. Український шафран може стати брендом на світовому ринку [Електронний ресурс]. URL: <https://kurkul.com/news/17736-ukrayinskiy-shafran-moje-stati-brendom-na-svitovomu-rinku--fermer> (дата звернення: 12.03.2025).

2. Визначення якості шафрану відповідно до норм ISO 3632 [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/17050/1/135-136.pdf> (дата звернення: 12.03.2025).

3. El cultivo de azafrán [Електронний ресурс]. URL: <https://www.sativus.com/es/azafran/el-cultivo-del-azafran/?srsId=AfmBOorEdOJMD-EeBFvhx8hN0kQzeNUXyUaE7EueSJiD9aClB87Vc93X> (дата звернення: 12.03.2025).

Annotation. The paper examines the current state and prospects for the development of the saffron business in Ukraine. The advantages of cultivating *Crocus sativus* under Ukrainian climatic conditions, economic feasibility, marketing challenges, and the need for certification are analyzed. Solutions to overcome existing barriers are proposed, and the export potential of Ukrainian saffron to international markets is outlined. The study aims to raise interest in niche, highly profitable crops among farmers.

Keywords: *Crocus sativus*, agribusiness, export, certification, niche crops, economic efficiency, climate change, sustainable agriculture.

УДК 631.52:631.8:633.15

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-54

МІКРОДОБРИВА У ТЕХНОЛОГІЯХ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНОГО ТА РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Сидякіна О.В., канд. с.-г. наук, доцентка

Херсонський державний аграрно-економічний університет

<https://orcid.org/0000-0001-8812-6078>

Гамула Є.А., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Анотація. Післявоєнне відновлення аграрного сектору України вимагає впровадження сучасних, екологічно безпечних та ресурсозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур. Кукурудза є однією з провідних зернових культур, яка має важливе значення у забезпеченні продовольчої безпеки та економічної стабільності країни. Застосування мікродобрив у технології вирощування кукурудзи сприяє підвищенню врожайності та покращенню якості зерна, що особливо актуально за обмежених ресурсів та необхідності швидкого відновлення аграрного виробництва.

Ключові слова: кукурудза, мікродобрива, підживлення, урожайність, якість зерна.

Післявоєнне відновлення аграрного сектору України потребує впровадження високоефективних, екологічно безпечних і ресурсозберігаючих технологій, здатних забезпечити стабільність виробництва продовольства та відновити родючість ґрунтів. Однією з провідних культур, яка має стратегічне значення та формує найвищу продуктивність серед усіх зернових культур, є кукурудза. Також вона є важливим джерелом кормів, продовольства та сировини для біоенергетики.